

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus II. De Persona Spiritûs Sancti.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73455](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73455)

Probatur secundò. Notitia comprehensiva Divinæ essentia & omnipotentia attingit omnia possibilis inibi eminenter contenta. & ideo D. Th. sup. q. 14. a. 5. dicit. DEUM alia se cognoscere, quia se comprehendit ut causam: sed Verbum per se procedit ex comprehensiva notitia DEI: ergo per se procedit ex notitia attingente omnia possibilis, non quidem ut objectum primum, sed tamen ut secundarium.

7. Secundæ partis ratio est. Ex illa notitia Verbum Divinum non petit per se procedere, quæ si non esset, nihilominus Verbum Divinum sub ratione Verbi infiniti & comprehensivi procederet; sed tamen DEUS non haberet notitiam creaturarum actualium & contingentium, Verbum Divinum sub eadem perfectione procederet: ergo ex illorum notitia per se non procedit. Minor probatur: quia cognitio & scientia creaturarum actualium fundatur super liberum decretum, estque proin libera, & potuisset absolute non esse, & nihilominus fuisset æterna Divini Verbi processio.

Confirmatur. Ens per essentiam necessarium non potest per se procedere ex libera cognitione: sed cognitio creaturarum actualium est libera, & Verbum Divinum est Ens per essentiam necessarium: ergo Verbum Divinum ex cognitione creaturarum actualium per se non potest procedere.

8. Objicies primò. *Authoritatem S. Anselmi monolog. c. 29. dicens: sive ergo ille cogitetur, nullo alio existente, sive aliis existentibus, necesse est Verbum coeternum illi esse cum illo: atqui si procederet per se ex cognitione creaturarum possibilium, tunc nullâ existente essentia possibili, non existeret aut procederet Verbum: ergo sentit D. Anselmus, Verbum Divinum per se quarto modo non procedere ex cognitione creaturarum possibilium.*

Respondeo D. Anselmum loqui de creaturis actualibus, non de possibilibus: nam de illis tantum existentia proprie affirmatur.

9. Objic. secundò. Potest Verbum Divinum procedere ex comprehensiva cognitione Patris, quin procedat ex cognitione omnium creaturarum possibilium. Ergo non per se procedit ex

omnium illorum cognitione. Consequentia patet ex nostra ratione & fundamento. Antecedens probatur. Comprehensio causæ non infert necessariò cognitionem omnis effectus in causâ contenti, ut patet in comprehensione, quâ Angelus comprehendit suum intellectum; neque enim per hanc comprehensionem attingit omnes suas cogniciones: aliàs videret simul omnia & infinita objecta, ad quæ ipsius cogniciones terminantur in omnem æternitatem. Ergo Divinæ omnipotentia comprehensione non infert formaliter cognitionem omnium creaturarum possibilium.

Respondeo negando antecedens. Cujus probationem distinguo: Comprehensio causæ imperfectæ & aliquo modo incompletæ in actu secundo, potest comprehendi non visis omnibus effectibus contentis, concedo. & talis est intellectus Angeli respectu futurarum cognitionum, ad quas primum indiget determinari: Comprehensio causæ infinite perfectæ & completæ, qualis est omnipotentia Divina, nego.

Objic. tertio. Illud per se non requiritur ad processionem Verbi, quo per impossibile ablato Verbum remanet ejusdem rationis ac modò est: sed ablatis per impossibile creaturis possibilibus Verbum Divinum manet ejusdem rationis: ergo creaturæ possibiles non requiruntur ad processionem Verbi. Minor probatur. Quia DEUS tanquam primum Ens nullâ indiget creaturâ ad sui consistentiam: item, quia nulla exigitur creatura possibilis, ut Pater sit secundus ad generandum, sed hoc ipso, quòd Pater sit secundus ad generandum, Verbum Divinum ab ipso procedere intelligitur: ergo processio Verbi stat absque creaturis possibilibus.

Respondeo, negando minorem. & ad primam probationem dico, non ex indigentia, sed ex intrinseca exigentia & natura causæ primæ & omnipotentia infinita DEUM habere connexionem cum creaturis possibilibus. Ad alteram probationem nego majorem: nam fecunditas generativa Patris est fecunditas intellectiva, adeoque requirit cognitionem comprehensivam: atqui comprehensiva non est, nisi terminetur ad creaturas possibiles, uti dictum.

ARTICULUS II.

De Persona Spiritus Sancti.

SUMMARI.

1. Nomen Spiritus S. tertia Persona proprium.	11. Fundamenta ex ratione.
2. Nomen amoris terminativè.	12. Contraria sententia asseritur & probatur auctoritate.
3. Et nomen Domini.	13. Eliditur Scotistarum responsio.
4. Ejus nomina per appropriationem.	14. Exponitur auctoritas objecta Divi Anselmi.
5. Error Grecorum de processione Spiritus S.	15. Satisfit ceteris Scotistarum fundamentis.
6. Veritas Catholica probatur auctoritatibus.	16. Ex D. Thoma ostenditur, Spiritum S. per se procedere à duobus suppositis.
7. Firmatur duplici ratione.	17. An vel quomodo virtus spirativa adequatè reperiatur in Patre.
8. Eneruat fundamētum oppositum.	18. Disparitas inter virtutem spirandi & creandi.
9. Scotistarum doctrina, quòd distingatur Spiritus S. à Filio independentè à processione.	19. Viraque Persona constituit unum principium spirandi.
10. Eorum fundamentum ex auctoritate D. Anselmi.	

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. 1.

H 2

§. No.

§. I.

Nomina tertiæ Personæ.

1. Tertia Persona propriè appellatur *Spiritus Sanctus, amor, Donum*. Rationem primi nominis accipe à S. Doct. 4. contr. gent. c. 18. *Quia amatum in voluntate existit, ut inclinans, & quodammodo impellens intrinsecus amantem in ipsam rem amatam, impulsus autem rer vivens ab interiori ad spiritum pertinet: convenit DEO per modum amoris procedenti, ut spiritus dicatur.* Ad dicitur ly *Sanctus*, ita, ut vox utraque in virtute unius termini incomplexi sit accipienda. Rationem hujus vocis iterum assignat S. D. in 1. Dist. 10. a. 4. *quòd sanctitas importet rectitudinem voluntatis, & consequenter processionem amoris congruè adjungitur, quæ est per voluntatem.*
2. Vocatur secundò *amor*, non formaliter, sic enim est actus amantis; non essentialiter, sic enim amor communis est toti Trinitati; sed notionaliter & terminativè, ut amor personalis, hoc est, terminus mutui amoris, seu impulsus ex illo amore procedens, & amantem cum amato jungens, quæ ex causâ etiâ nexus, & vinculum, quantum metaphoricè magis, nuncupatur.
3. *Donum* quoque Spiritus S. appellatur, tum quia primum amantis donum amor est: tum quia habet condiciones ad donum requisitas. Prima est, ut sit ejus, à quo donatur. Secunda ut sit gratuitum. Tertia, ut fiat creaturæ rationali. Est igitur Spiritus S. illius, à quo donatur, nempe Patris & Filii, non quidem per identitatem, quo modo Divina essentia est DEI, à quo Beatus donatur. Neque per possessionem domini, quo modo gratia, virtutes, &c. sunt dona DEI: sed per processionem & originem, quo modo Filius est Patris, & à Patre donatur, juxta illud Joan. 3. *Sic DEVS dilexit mundum, ut Filium suum unigenitum daret.* Est etiâ ipsius donatio gratuita absque intuitu retributionis, & facta creaturæ rationali, ut per se patet. Licet ergo etiâ de Filio verissimè dicatur, quòd sit nobis datus, & donatus: nihilominus magis propriè Spiritui sancto nomen *Doni* tribuitur, eò quòd ex vi suæ originis, & characteristica proprietatis sit amor; amor autem est primum donum & ratio donandi alia.
4. Per appropriationem quoque Spiritus S. dicitur *bonitas*, quia bonitas objectum est voluntatis & amoris, ex quo Spiritus S. procedit. Vocatur *Paracletus, Consolator, Vnctio*, quia per hæc significantur opera amoris & amicitia. Dicitur *Dignus, & Virtus Altissimi*; quia nil impulsu amoris fortius, qui vincit omnia, unde eadem virtus in die Pentecostes igne & vento valido designabatur.

§. II.

Processio ex utroque.

5. Quamvis Spiritus S. tertiam esse in Trinitate Personam cæteris consubstantialem contra Macedonium teneant Græci, pertinaciter tamen negant, eundem à Patre, Filioque procedere, & solum ipsius à Patre processionem admittunt, nisi duplici autoritate, sed hoc ipso tamen debili, quòd utraque autoritas tantum sit nega-

tiva. Prima est ex Joa. 15. ubi Christus dicit: *Cum autem venerit Paracletus, quem ego misero vobis a Patre, Spiritum Veritatis, qui à Patre procedit* Nullâ factâ mentione Filii. Altera est ex Symbolo Nicæno, in quo Patres Concilii expresso itidem nomine Filii, inferunt, *qui à Patre procedit.*

Contra hunc errorem stat Fidei Catholica Veritas definita in Concil. Lateranensi, & Florentino, Spiritus S. ab utroque, à Patre & Filio procedere. quod ipsum habetur in Symbolo S. Athanasii Græci Patris, *Spiritus sanctus a Patre & Filio, non factus, nec creatus, nec genitus, sed procedens.* Fundamentum est prius ex Verbis Christi Jo. 16. *Ille me clarificabit: quia de me accipiet, & annuntiabit vobis. Omnia quæcumque habet Pater, mea sunt. Propterea dicit: quia de me accipiet, & annuntiabit vobis.* Ubi respectu vicibus dicitur: *de me accipiet.* Sed non potest accipere de suo, nisi per communicationem sue essentia & scientia. Sicuti omnia, quæ habet Pater, sunt Filii, ratione communicata essentia.

Secundò ex eisdem Verbis Jo. 14. & 16. ubi Christus mittit Spiritum S. *mittere*, sed nullam Personam mittit ab alia, nisi à qua procedit, de quo infra.

Tertiò ex Verbis Apostoli, qui Rom. 8. & Gal. 4. Spiritum S. vocat *Spiritum Christi, Spiritum Filii DEI.* Sed Spiritus S. non aliter potest dici Spiritus Christi, nisi ratione originis; hinc & Christus ratione originis Patris esse dicitur.

Quartò ex Joa. 20. ubi Christus insufflans in discipulos dixit: *Accipite Spiritum S. cujus actione significabat, quia (ut loquitur S. Anselmus de proc. Spiritus S. c. 10.) de ejusdem Personæ secreto procedebat ille Spiritus, quem dabat, de cujus occulto Spiritus ille procedebat, quem visibilabat.*

Quintò ex ratione fundamentum est: omni Filio communicatur à Patre, in quibus Patres & Filii nullam dicunt oppositionem relativam, idque requirit Divina simplicitas, & infinita actualitas: atqui in virtute spirativa Pater & Filius nullam dicunt relativam oppositionem: ergo virtus spirativa Filio communicatur à Patre.

Sextò tandem ex absurdo. Si Spiritus S. non procederet à Filio, non distingueretur ab illo: sed consequens est hæreticum, nec ab ipso Græcis conceditur: ergo etiam falsum est ante cedens. Ex quibus fundamentis Latina Ecclesia ad iterum deterrum Græcorum Schisma, in Symbolo Nicæno addidit ly *Filioque*, & voluit deinceps legi, *qui à Patre, Filioque procedit.*

Debilis contrarij fundamenti patet tum ex autoritatibus relatis; tum ex pluribus instantiis, quas contra Græcos cit. S. Anselmus coarctat. c. 18. & 19. Nam Christus Matth. 10. ad Petrum dixit: *caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus, nullâ sui, vel Spiritus S. factâ mentione:* & tamen, *Nonne ipse Filius & Spiritus Sanctus intelligendus est revelasse cum Patre.* Jo. 16. dixit: *Qui videt me, videt & Patrem.* An ergo quia Spiritum S. videri tacuit, etiam negavit? quod ipsum habetur Joa. 17. *Hæc est vita æterna, ut cognoscant te solum Verum DEVM, & quem misisti Jesum Christum.* Nec tamen utique ab illa

illa visione Spiritus S. est separandus. Ex quo patet levissimum esse hoc argumentum ab authoritate negativa (quanquam ne negativa quidem; cum alius locis processio Spiritus S. à Filio clare innuatur) petitum: Cui sufficienter occurrit illa Regula Juris in 6. *Is, qui tacet, non fatetur: sed nec utique negare videtur.*

§. III.

Spiritus S. distinctio à Filio in processione fundatur.

Tamet si prædicta apud Catholicos rata & certa sint, de sexta tamen probatione controversam movet Scotista, an hæc ratio validè probet intentum, quòd si Spiritus S. non procederet à Filio, non distingueretur ab illo? Unde pro veritate majoris examinanda tanquam lydiu[m] lapidem applicant hypothesin impossibilem, si nimirum per impossibile Spiritus S. à Patre solo, non autem Filio procederet, utrùm sub illa hypothesi adhuc posset esse distinctus à Filio? Et concludunt affirmativè, adeoque judicant, ad aequatum fundamentum distinctionis inter Filium & Spiritum S. non esse processionem & oppositionem relativam secundum originem inter utramque Personam; sed quòd Filius generatione, Spiritus S. sit spiratione productus.

In confirmationem suæ doctrinæ adducunt primò authoritatem S. Anselmi cit. l. de proc. Spirit. S. c. 1. dicentis: *habent utique à Patre esse Filius, et Spiritus S. sed diversimodè, quia alter nascendo, alter producendo, ut alii per hoc sint ad invicem. Nam si per aliud non essent plures, Filius & Spiritus S. per hoc solum essent diversi.* Ergo tametsi per impossibile Spiritus S. à Filio non procederet, adhuc tamen esset diversus à Filio, quia alio modo à Patre haberet esse, quàm Filius. Unde

11. Probatur secundo. Datà hæc hypothesi impossibili, quòd Spiritus S. à Filio non procederet, haberet suum formale constitutivum: ergo & distinctivum ab omni alio. Antecedens probatur. Constitutivum Filii est filiatio; sed hanc haberet Filius, etiam si Spiritus S. ab ipso non procederet: ergo.

Tertio. Ita se habet Spiritus S. ad Filium; sicut ad Patrem, sed si per impossibile à solo Filio, non autem à Patre procederet, adhuc maneret distinctus à Patre: ergo quamvis per impossibile à solo Patre, non autem à Filio procederet, adhuc tamen posset manere distinctus à Filio.

Quarto. Termini per actiones totales & adæquate distinctas producti, sunt realiter distincti, sed tametsi Spiritus S. à Filio non procederet, esset productus per processionem totaliter distinctam à processione Filii, nempe per spirationem, cum Filius producat per generationem: ergo adhuc haberet realiter distinctus à Filio.

Quinto. Implicat terminum integrè bis esse productum. Sed in priori ad spirationem, quo Filius generatur, jam est productus: ergo implicat eundem pro posteriori originis per spirationem denovo produci, & consequenter terminus spirationis activæ debet esse realiter distinctus à Filio.

12. Quamvis subtilia sint hæc argumenta, communis tamen Theologorum extra Scholam Scoti cum

D. Th. q. 36. a. 2. contrarium tenet, & concludit, in illa hypothesi impossibili, Spiritum S. non posse realiter esse distinctum à Filio. Estque conformior Patribus & Conciliis. Nam in Concil. Tolet. de Spiritu S. dicitur: *Qui in Sancta prænotatur Trinitate tertia Persona esse, pro eo, quòd à Patre Filioque condonatur, hæc est, est donum ab utroque procedens. Idem quoque Tolet. 2. in profess. fid. de Divinis Personis loquens: Hoc solum, inquit, numerum insinuat, quòd ad invicem sunt. Et in Florent. Scis. 18. Joannes Theologus: *Sola relatio, apud omnes tam Græcos, quam Latinos Doctores Divinà processione Personas multiplicat.* Unde est receptissimum axioma Theologorum, dicentium: *omnia in Divinis unum esse, ubi non obviat relationis oppositio*, fundatum in simplicitate & actualitate Divina, quæ nullam patitur in absolutis realem distinctionem, veluti ex alibi dictis suppono. Ex quibus omnibus facilè subsumentur: sed ubi non est processio, ibi nulla est in Divinis relativa oppositio: ergo si nulla est processio Spiritus S. non procedit à Filio; neque realiter distinguitur ab illo.*

Accedat Authoritas D. Anselmi sæpe citato l. de proc. c. 6. dicentis. *Est quoque pater, cum (Spiritum Sanctum) per processionem habere de Patre, & per hoc aliud esse à Patre: sicut Filius non per aliud est à Patre alius, quam per hoc, quia de illo existit.* Ubi vides, quòd ex S. P. mente per hoc, & Filius & Spiritus S. sit alius, hoc est distinctus à Patre, quia de Patre existit, hoc est, ab illo procedit: ergo similiter ratio, cur Spiritus S. sit alius, hoc est distinctus à Filio, non est alia, quàm quia de Filio existit, hoc est, à Filio procedit.

Nec enervant vim argumenti Scotistæ, cum dicunt, ad salvandam distinctionem in Divinis sufficere relationes disparatas (hoc est, non quidem propter mutuum respectum oppositas, ad diversos tamen terminos comparatas) quales forent filiatio & passiva spiratio, quæ licet sibi mutuo secundum originem non essent oppositæ, tamen propter diversitatem terminorum essent disparatæ.

Contra quam responsonem est, quòd infinita unitas & simplicitas actus puri exigit omnium earum formarum identitatem, è quarum identitate nulla sequitur contradictio: sed nulla sequitur contradictio, si relationes disparatæ inter se identificentur: an non enim relatio Patris, ac Spiratoris sunt disparatæ, & tamen identificatæ? An non formæ absolutæ magis sunt disparatæ à relativis, cum toto genere differant, quàm una relativa forma ab altera? & tamen certum est absoluta in Divinis identificari cum relativis. Similiter intellectus, & voluntas, processio intellectus & voluntatis, dictio & spiratio sunt formæ disparatæ, & tamen identificantur. Igitur si tollas à Filiatione oppositionem relativam Spirationis activæ cum Spiratione passiva Spiritus S. (quam solum ceu distinctivam radicem in Divinis Concilia agnoscent) habebis Filiationem identificatam cum Spiratione passiva, & non nisi virtualiter distinctam.

Supereft, ut authoritatibus & rationibus subtilis Doctoris fatisfiat. Ad 1. ergo, hoc est, authoritatem Divi Anselmi respondet S. D. q. 10. d. pot. a. 5. hæc Verba non ab ipso assertivè, sed disputativè & permiffivè ex Græcorum sententia fuisse prolata. Estque veriffima expositio, cum toto illo capite S. P. occupetur in referenda Græcorum mente de processione Spiritus Sancti. Respondenti potest secundò cum Vekeno, eum loqui de diversitate radicali & causali, non verò formali. Sanè mens S. Doctoris ex Verbis supr. n. 3. relatis patet, quibus apertè in hoc processione Spiritus S. à Patre cum processione Filii ab eodem comparat, quòd non per aliud est *alius à Patre*, quam quia de illo existit: ergo hoc ipsum sentit de alicuius Spiritus S. à Patre & Filio.

15. Ad secundum nego antecedens. Ad cuius probationem distinguo majorem. Filiatio est constitutum Filii, ut simul est radicaliter spiratio, atque ita mediatè opposita spirationi passivæ concedo, secùs, nego majorem: sed hanc haberet Filius, ut simul esset radicalis spiratio, nego, ut simpliciter filiatio est, concedo minorem & nego consequentiam.

Ad tertium Respondeo. quamvis de facto ita se habeat Spiritus S. ad Filium, sicuti ad Patrem, quia de facto utrumque respicit ut unum spirationem, sub data tamen hypothefi impossibili, quòd non procederet à Patre, nego majorem, & paritatem, quia licet Spiritus S. non procederet immediatè à Patre, ex hoc solo tamen, quòd procederet à Filio, qui est productus à Patre, etiam mediatè procederet à Patre, eique proinde mediatè opponeretur. At verò si non procederet à Filio, eidem nec mediatè nec immediatè opponeretur.

Ad 4. Respondeo. distinguendo majorem. termini per actiones totales realiter distinctas producti sunt realiter distincti, concedo, tantum formaliter aut virtualiter distinctas, nego. Sed Spiritus S. esset productus per actionem totaliter formaliter vel virtualiter distinctam, concedo, realiter, nego minorem & consequentiam.

Ad quintum distinguo majorem. Implicat eundem terminum bis realiter esse productum, concedo, virtualiter aut formaliter, hoc est, ut secundum aliquam rationem uni, secundum aliam diversam rationem alteri productioni sit debitus, nego. Et sic implicabit in illa hypothefi impossibili, ut Filius per generationem productus, rursus realiter producat per spirationem; non autem implicabit, ut unà reali, virtualiter tamen duplici processione productus, sub una ratione dicatur genitus, sub alia spiratus.

§. IV.

Sine per se à duobus suppositis, an etiam à duobus principiis?

16. **Q**uestio ex duplex. *Prima.* Utrum Spiritus S. per se quarto modo petat procedere à duabus Personis? Altera. An utraque Persona Patris & Filii dicenda sunt unum principium, vel duo principia Spiritus Sancti? Ad primum quæsitum Responso S. Doct. contra Scotum est affirmativa, quam q. 10, de pot. a. 2, ad 15. pro-

bar hæc ratione: Spiritus S. ex proprietate personali est amor mutus (terminativè) & nexus duorum, sive est terminus amoris mutui, qui duo se diligunt; sed hoc absque pluralitate suppositorum mutuo se amantium esse non potest. *ergo oportet, quòd à duobus spiratur:* Major probatur Spiritus S. per se petit procedere ex amore perfectissimo; sed amor perfectissimus est amor amicitie mutus & reciprocus: *Amor quippe amicitie est redamatio plurium redamantium in aliquo uno.* Ait idem S. Th. 1. 2. q. 37. a. 3.

Neque dicas. Etiam si solus Pater spiraret, adhuc Spiritus S. esset terminus amoris mutui, quæ se Pater & Filius diligunt. Nam respondendo ter terminus amoris inadæquatè mutui, concedo; adæquatè mutui, nego: quia nempe in illa hypothefi amor in solo Patre esset principiativè, in Spiritu S. tantum objectivè, & terminativè, in ætem sit adæquatè mutuus, in utroque debet esse principiativè.

Ratio ulterior est. Spiritus S. ex proprietate personali petit esse distinctus ab utroque; sed si procederet ab utroque, non esset ab utroque distinctus; ergo vi proprietatis personalis petit ab utroque procedere. minor conit ex §. precedente.

Objicies primò. Quando terminus virtutis adæquatam producendi invenit in uno (supposito), tunc per se non appetit produci à duobus suppositis; sed virtus spirativa adæquatè reperitur in Patre: ergo Spiritus S. per se non petit produci ab utraque Persona.

Respondeo distinguendo majorem, quando invenit virtutem adæquatam cum omni conditione, quæ à termino exigitur, concedo, secùs, nego. Sed in Patre est adæquata Virtus spirandi, quantum ad id, quod virtus spirandi dicit in rebus, concedo, quantum ad omnem conditionem relativam importatam in obliquo, quæ à termino necessariò exigitur, nego. *Quæ est ergo omnia conditio? Duplex, inquam, relatio.* Nam quia Spiritus S. spiratur ut nexus & amor unitivus duorum, necessariò exigit, ut virtus spirandi continet duas relationes duorum distinctorum suppositorum constitutivas. An ergo Patri deest aliqua conditio ad spirandum? relativa, concedo, (de hoc nihil deest perfectionis) absoluta, nego.

Dices. Ratio mutui & reciproci nihil perfectionis superaddit amori, sed ad summum relationem, vel realem, vel rationis: non ergo necesse est, ut Spiritus S. ex mutuo amore procedat. Respondeo. Non addere formaliter & entitativè; bene autem arguitivè; quia exinde arguitur defectus perfectissimæ amicitie; sicut ex defectu generationis argueretur defectus infinitæ cunditatis.

Objicies secundò. Non minùs adæquata virtus spirandi convenit Patri ratione voluntatis, quam cuilibet Personæ convenit virtus creaturæ ratione omnipotentie; sed quia virtus creaturæ Personis convenit ratione omnipotentie, pluralitas Personarum ad creationem se habet per accidens: ergo etiam dualitas Personarum ad processionem Spiritus S. se habet per accidens, quia virtus spirandi competit Patri ratione voluntatis.

Respondeo negando paritatem majoris & cau-
salem minoris, quia ratio adaequata, cur ad pro-
ductionem creaturarum Trinitas Personarum se
habeat per accidens, est, quia virtus adaequata
creandi DEO convenit etiam secundum omnem
conditionem importatam in obliquo, praecisa ra-
tione Trinitatis: Atqui adaequata virtus spirandi
secundum omnem conditionem importatam in
obliquo non convenit soli Patri praecisa ratione
filiationis, ut dictum.

Dices. Si per impossibile non esset, vel non
spiraret Filius in Divinis, adhuc posset à Patre
spirari Spiritus S. ergo spiratio Filii non est ipsi
per se.

Respondeo, in illa hypothese personam spiram-
tam non fore eisdem rationis, & perfectionis cum
Spiritu sancto, quia non esset terminus reciproci
amoris.

19. Ad alterum quaesitum Respondeo, utramque
Personam non esse nisi unum principium, qua de
causa (ut supra ex S. Doct. insinuat) licet pos-
sint dici duo spirantes, non tamen duo spiratores,

sed unus spirator dicitur. Habetur in C. *fidei, d.
sum. Trinit. & Fidei Catholica in 6.*

Ratio est primò, In iis omnibus Pater & Ver-
bum sunt unum, in quibus relativè non oppo-
nuntur: sed in virtute spirandi & principiandi
non opponuntur: ergo in ratione principii &
spiratoris sunt unum.

Secundò. Nomina substantiva non multipli-
cantur, nisi formale significatum multiplicari pos-
sit, ut dictum; sed non potest forma significata
per ly principium multiplicari in Patre & Filio, ut
patet: ergo neque principium de utroque plura-
liter dici potest.

Si petas: pro quo supponat ly principium, si de
utraque Persona simul, vel de qualibet seorsim di-
citur? Respondeo. Si praedicatur de utraque,
V. G. *Pater & Verbum sunt spirator, & principium
Spiritus S.* supponere pro utroque copulativè &
collectivè. Si de qualibet Persona seorsim, sup-
ponere pro subsistente in virtute spirativa utri-
que Personae communi.

ARTICULUS III.

De missione Divinarum Personarum.

SUMMARI A.

1. Exponitur & asseritur missio Divinarum Per-
sonarum.
2. Dividitur in visibilem & invisibilem.
3. Invisibilis fit per gratiam & charitatem.
4. Non omnis missio supponit productionem ejus,
qui mittitur: nec est adaequata temporalis.
5. Qualis sit missio Christi in Eucharistia?
6. Pater non mittitur, nec Spiritus S. mittit.
7. Personae non mittuntur per dona naturalia.
8. Neque per gratias gratis datas, gratias actua-
les, vel habitus vel actus informes.
9. Missio fit etiam per augmentum gratiae.
10. Persona missa fit praesens in esse cogito, per cog-
nitionem experimentalem.

§. I.

Quid & quotuplex sit missio?

1. Loquimur de missione passivè accepta, quo
modo significat egressionem ab aliquo cum
destinatione ad certum effectum obtinendum, vel
locum de novo occupandum, & potest tripliciter
fieri. Primò per imperium, quo modo legatus à
Principe, servus à domino mittitur. Secundò
per consilium, quomodo aeger à medico ad ther-
mas mittitur. Tertio per originem, quomodo
radius à sole, flos & fructus ab arbore mittitur,
aut magis emittitur.

Mitti aliquos Personas, & quidem utramque
Personam, Filii & Spiritus sancti, fides docet Jo. 8.
Ego ex Patre procedo, & veni: neque enim à me
ipso veni, sed ille me misit. ad Galat. 4. Misit Deus
Filium suum, factum ex muliere, &c. Joa. 14.
Paracletus autem Spiritus S. quem mittet Pater in
nominis meo. Joa. 15. Paracletus, quem ego mittam

vobis, &c. Ceterum missio rectè definitur: quòd
sit processio originis à mittente cum connotatione
novi effectus temporalis. Duplex quippe habitu-
do (ut advertit S. D. hic q. 43. a. 1.) invenitur in
missione, una ad mittentem, & altera ad termi-
num, ad quem mittitur. Habituudo ad mitten-
tem in Divinis alia esse non potest, quàm originis,
cum aliae habitudines imperfectionem involvant,
ideòque S. Cyrillus in citata verba Jo. 8. *Filius,*
inquit, *mittitur à Patre, ut Verbum à mente, splen-
dor à sole.* Quia verò sola processio ad missio-
nem non sufficit, sed simul requiritur nova habi-
tudo ad terminum, veluti patet in creata missione;
ideòque missio Divinae Personae simul connotat ef-
fectum aliquem creatum, cum ex parte ipsius
Personae missae nova habitudo esse non possit.

Ratione hujus effectus à Persona procedente
connotari dividitur missio in visibilem & invisibi-
lem, quia nempe à Persona procedente aliquando
visibilis, aliquando invisibilis effectus connotatur.
Visibilis missio Filii fuit per Incarnationis benefi-
cium, de qua Apostolus Gal. 4. *Cum ergo venit
plenitudo temporis, misit DEUS Filium suum na-
tum ex muliere, &c.* Visibilis missio Spiritus S.
fuit, cum primò in specie columbae descendit su-
per Christum baptizatum. Matth. 3. Secundò
cum in transfiguratione Christi in nube lucida
apparuit, ita enim in officio Festi agnoscit S. Ec-
clesia & D. Augustinus Epist. 102. ad Euod. *Nu-
bes illa lucida, qua in monte operuit cum tribus Di-
scipulis Salvatorem, Spiritum S. demonstravit.*
Tertio cum in vento vehementi & igneis linguis
super Discipulos venit in die Pentecostes, ut ha-
betur act. 2.

Missio invisibilis Divinarum Personarum non
fit, nisi per gratiam justificantem & charitatem,
Tunc